

OPONENTSKÝ POSUDEK (RIGORÓZNÍ PRÁCE): UZNÁNÍ DISERTAČNÍ PRÁCE JAKO PRÁCE RIGORÓZNÍ

Jméno rigorózanta:	Mgr. Petra Kotková, Ph.D.
Téma práce:	Právní aspekty změny pohlaví
Rozsah práce:	204 stran vlastního textu (349 561 znaků vč. mezer, tj. 194,2 normostran) – vlastní přepočítání oponenta, práce neobsahuje údaj o počtu znaků ani normostran
Datum odevzdání práce:	06. 10. 2022 (el. podoba) 11. 10. 2022 (písemná podoba)

Předložená disertační práce, která je předmětem žádosti o její uznání za práci rigorózní, je posuzována v souladu s požadavky uvedenými v čl. 4 odst. 3 rigorózního řádu UK ve spojení s čl. 3 odst. 1 Pravidel pro organizaci státní rigorózní zkoušky na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Podle čl. 50 odst. 3 opatření děkana č. 17/2017, o závěrečných pracích, ve znění pozdějších předpisů, může být disertační práce uznána jako rigorózní práce, pokud:

- a) téma disertační práce spadá do tematického okruhu, ze kterého je konána státní rigorózní zkouška,**
- b) obhajoba disertační práce byla klasifikována známkou prospěl/a,**
- c) rozsah vlastního textu disertační práce včetně poznámek pod čarou je nejméně 180 000 znaků včetně mezer vlastního textu,**
- d) nebyla po obhajobě opatřena jakýmkoli dodatky,**
- e) obsah disertační práce není zastaralý a**
- f) obsah a zpracování disertační práce prokazuje schopnost samostatné tvůrčí činnosti uchazeče v tematickém okruhu, ze kterého je konána státní rigorózní zkouška.**

Z digitálního repozitáře Masarykovy univerzity bylo zjištěno, že předložená práce byla obhájena dne 20. 06. 2022 na Právnické fakultě MU v Brně, a to s výsledkem prospěla. Školitelem disertantky byla prof. JUDr. Zdeňka Králíčková, Ph.D., která předloženou disertační práci doporučila ve svém vyjádření ze dne 16. 02. 2022 (v textu dále jen „vyjádření školitelky DisP“) k obhajobě. Oponentský posudek vypracovali doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D. (posudek ze dne 23. 05. 2022, v textu dále jen „posudek prvního oponenta DisP“) a JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D. (posudek ze dne 31. 05. 2022, v textu dále jen „posudek druhého oponenta DisP“), oba práci k obhajobě doporučili.

K požadavkům podle čl. 50 odst. 3 OD 17/2017 oponent konstatuje:

ad a) Práce náleží do tematického okruhu, ze kterého je konána státní rigorózní zkouška.

ad b) Obhajoba disertační práce byla úspěšná (tj. klasifikována jako prospěla, srov. výše).

ad c) Rozsah vlastního textu disertační práce včetně poznámek pod čarou je nejméně 180 000 znaků včetně mezer vlastního textu; na základě konverze provedené oponentem byl zjištěn počet znaků vlastního textu 349 561 znaků, což i při případné nepřesnosti související s použitou technologií konverze do formátu umožňujícího zjistit počet znaků značně převyšuje požadované minimum.

ad d) Porovnáním s původní verzí práce v digitálním repozitáři Masarykovy univerzity bylo zjištěno, že práce nebyla po obhajobě opatřena žádnými dodatky.

ad e) Obsah disertační práce je stále aktuální, ostatně práce byla jako disertační obhájena před pěti měsíci.

Lze shrnout, že práce vyhovuje požadavkům podle čl. 50 odst. 3 OD 17/2017 písm. a) až e), přičemž posouzení, zda vyhovuje požadavkům podle čl. 50 odst. 3 OD 17/2017 písm. f) je provedeno níže.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Jedná se o aktuální téma, které široce rezonuje současným odborným i laickým diskursem, a to zvláště pokud jde o další posuny v přístupu k transsexuálním osobám. Z aktuálních otázek lze uvést především citlivě vnímanou problematiku nutnosti chirurgického zákroku pro právní uznání změny pohlaví.

Oponentské hodnocení: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si rigorózní osvojila teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Autorka zvolila téma, které je do jisté míry průřezové, multidisciplinární. Zkoumaná problematika se samozřejmě neomezuje pouze na aspekty soukromoprávní, resp. upravované občanským zákoníkem, ale také na problematiku specifických zdravotních služeb, lidských práv atd. Autorka se neobejde ani bez základních znalostí samotné problematiky změny pohlaví z medicínského úhlu pohledu. To vše jsou faktory, které zvyšují náročnost tématu na úspěšné zpracování.

Oponentské hodnocení: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání souvisejících znalostí, při čemž lze čerpat ze – vzhledem k úzce vymezenému tématu práce – z omezenější palety domácí literatury, resp. spíše z literatury zahraniční, ať už monografické, učebnicové, či časopisecké, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu. Zpracování takto úzce vymezeného tématu na úrovni rigorózní práce vyžaduje nepochybně značný rozsah znalostí uchazečky a hluboký vhled do zvoleného tématu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální stránce je práce rozčleněna do sedmi kapitol (včetně úvodu a závěru). Struktura práce je popsána a hodnocena v posudcích obou oponentů DisP a v tomto ohledu na ně lze odkázat. Sluší se dodat, že systematika práce je vystavěna logicky a koherentně s hlavními metodami práce (především s metodou komparační v kap. 3, což lze označit za podstatnou část těžiště práce).

Oponentské hodnocení: Systematické i formální členění práce odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

4. Vyjádření k práci

Celkově práci hodnotím – ve shodě s vyjádřením školitele DisP i obou oponentů DisP – jako zpracovanou na vynikající úrovni. Práce je přehledná, téma zpracovává komplexním způsobem. Z posudku prvního oponenta DisP lze zejména uvést: „*Lze shrnout, že posuzovaná práce naplňuje očekávání spojená se závěrečnou*

práci v doktorském studijním programu. Autorka v odevzdaném textu jednoznačně prokazuje náležitou odbornou erudici, jakož i schopnost vytvoření rozsáhlého odborného textu za užití standardních metod vědeckého bádání. Práci lze označit za přínosný příspěvek do stávající debaty o možné nové podobě právní úpravy změny pohlaví. Úroveň proniknutí autorky do tématu jí umožňuje předkládat čtenáři originální myšlenky a náhledy. Z pohledu čtenáře je pak patrně nejvíce inspirativní výklad vztahující se k právní úpravě v jiných evropských zemích, který je v podmínkách tuzemské literatury značně obsáhlý a originální. Podán je přitom přehledným a vyváženým způsobem. Autorka si pro účely tohoto pojednání opatřila reprezentativní vzorek odborných zdrojů, v podstatné části cizojazyčných, s nimiž odpovídajícím způsobem pracuje. Dobrou orientaci v tématu, jakož i schopnost jej přehledným způsobem sdělit, prokazuje pak i v kapitole páté a šesté, jež jsou zaměřeny na změnu pohlaví z pohledu českého práva a na úvahy *de lege ferenda*.“ Z posudku druhého oponenta DisP lze uvést zejména: „Disertační práci s ohledem na použité zdroje, práci s judikaturou, zahraniční literaturou, jakož i množství odkazů považuji za práci na vysoké odborné úrovni. Autorce nečiní problém komplexně pracovat s různými zdroji a získat z nich odpovídající závěry.“ Po prostudování předložené práce nelze než se závěry obou oponentů disertační práce plně souhlasit.

K tomu je třeba dodat, že rovněž metoda komparační je vedena *lege artis* a je třeba kladně hodnotit schopnost autorky zúročit poznatky ohledně zahraničních úprav při úvahách a argumentaci ohledně českého práva.

Na základě analýzy práce provedené systémem **Theses.cz** lze konstatovat následující:

1) Automatická kontrola shody provedená přes systém Theses.cz generuje dokument o 2478 stranách představující 63 srovnávaných dokumentů, generující celkovou podobnost 100 %.

2) Dokumenty č. 1 je shodný v míře 99 %. Jedná se o záznam obsahující disertační práci autorky, která je nyní posuzována za účelem uznání za práci rigorózní. Z toho plyne, že k uznání předložená diplomová práce nebyla po obhajobě opatřena dodatky. Rozdíl shody ve výši 1 % je zjevně dán opravou tiskového citace na poslední straně. Dokument č. 2 vykazuje míru shody 9 %, č. 3 pak 7 %, č. 4 shodu 6 %, a od dokumentu č. 5 je vykazována míra shody 1 % a méně. Dokumenty č. 2 až 4 odkazují rovněž do digitálního repozitáře MUNI a nakolik lze v uživatelsky mimořádně nepřívětivém výstupu Theses.cz pracovat, lze konstatovat, že se jedná o odkazy na dříve publikované části disertační práce autorky, zejm. v podobě odborných článků. 5 vykazuje míru shody 94 %. Jde opět o záznam obsahující disertační práci autora. K uznání za práci rigorózní byla tedy předložena práce v té podobě, jako byla obhájena za práci disertační.

Na základě analýzy práce provedené systémem **Turnitin** lze konstatovat následující: kontrola indikuje 127 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (*overall similarity*) 25 %. Z toho je však třeba věnovat pozornost pouze zdroji č. 1, kde je indikována shoda 7 % (od zdroje č. 2 se vykazuje shoda 3 % a méně). Pokud jde o zdroj č. 1, je třeba konstatovat, ani toto číslo samo o sobě ničeho nevypovídá, neboť jde o souhrn všech shod z jednoho zdroje (*dspace.cuni.cz*), v němž jsou ovšem agregovány jednotlivé dílčí zdroje z tohoto úložiště. Po prostudování pasáží označených systémem Turnitin pro tento zdroj konstatuji, že indikované shody se týkají především ustálených citací profilujících teoretické literatury, ustálených právních obrátů, zákonných ustanovení, judikatury či ustálených právních obrátů.

Na základě těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by uchazečka nepostupovala při tvorbě práce *lege artis*.

Na základě uvedeného uzavírám, a to shodně s posudky oponentů DisP, že předložená práce představuje nadstandardně zpracovanou práci, která je odrazem solidně formované vědecké osobnosti.

Předložená práce jednoznačně dokládá autorčinu schopnost k samostatné tvůrčí a vědecké činnosti. Lze tak konstatovat, že obsah a zpracování disertační práce prokazuje schopnost samostatné tvůrčí činnosti uchazeče v tematickém okruhu, ze kterého je konána státní rigorózní zkouška, a že práce tudíž splňuje požadavek podle čl. 50 odst. 3 písm. f) OD 17/2017.

Vzhledem k tomu, že všechny požadavky čl. 50 odst. 3 písm a) až f) OD 14/2017 jsou splněny, DOPORUČUJI uznání této práce za práci rigorózní.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autorka cíl práce splnila.
Samostatnost při zpracování tématu	Autorka při zpracování zvoleného tématu prokázala mimořádnou schopnost samostatné práce, a to jak při studiu odborné literatury, tak i relevantní judikatury.
Logická stavba práce	Zvolená systematika práce je vhodná.
Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací	Součástí práce je seznam odborné literatury, z něhož je zřejmé, že autorka pracovala s cca 60 odbornými zdroji, ať už monografického, komentářového, učebnicového či časopiseckého charakteru, mnohé z nich jsou zahraniční. To je zcela dostačující vzhledem k poměrně úzce vymezenému tématu práce. Na veškerou literaturu autorka průběžně odkazuje formou poznámek pod čarou (celkem 415), což rovněž svědčí o důkladné práci se zdroji.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka zvolené téma zpracovala zevrubně a do velké hloubky (srov. již výše). Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala do dostatečné hloubky vyžadované pro rigorózní práci.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů pravděpodobně odpovídá průměrné normostraně. Celkově lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu. Práce neobsahuje tabulky, grafy či přílohy, což je vzhledem k tématu pochopitelné.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je po stránce jazykové i stylistické na standardní úrovni, ve shodě s prvním oponentem DiP se konstatuje, že v práci jsou přítomny občasné jazykové a stylistické lapsy, nikoliv však nad únosnou míru.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky – viz výše v rámci podrobného hodnocení.

6.2 Otázky k zodpovězení při obhajobě:

Dle čl. 50 odst. 1 OD 17/2017 se obhajoba rigorózní práce nekoná.

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená práce, jak po stránce formální, tak i obsahové, splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, tj. prokázat schopnost k samostatné tvůrčí činnosti a hlubší znalosti ze zpracovávané tematiky. S ohledem na výše uvedené doporučuji její uznání za práci rigorózní.
---	--------------	--

V Praze dne 18. 11. 2022

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph. D.
oponent rigorózní práce